

Notitie

Aan: Internetconsultatie
Van: PO IJsselmeer (Nederlandse Vissersbond)
Onderwerp: Reductie zegenvisserij IJsselmeer en Markermeer
Datum: 30 april 2021
Kenmerk: 2021/DB

Introductie

Demissionair minister Carola Schouten van LNV heeft aan de Tweede Kamer (DGNVLG / 21075078, 20 april 2021) laten weten dat ze de zegenvisserij op het IJsselmeer en Markermeer niet geheel wil verbieden, maar wel sterk in capaciteit wil beperken: het aantal dagen per zegenrecht wordt teruggebracht van zeven naar twee. Hiervoor is een wijziging van de Uitvoeringsregeling visserij nodig die zal gelden vanaf komend visseizoen (2021/22). Het gevolg van dit besluit is dat de zegenvissers geen bestaansrecht meer hebben. Dat is niet alleen onacceptabel maar het is ook niet nodig. Een wenkend alternatief is voorhanden en daarvoor willen wij uw steun vragen.

Feiten

- **Forse reducties:** De zegenvisserij in het IJsselmeer en Markermeer is in de loop van de jaren aan meerdere reducties onderhevig geweest. Lange tijd was het toegestaan voor alle IJsselmeervissers om met de zegen te vissen. Begin deze eeuw is door de overheid (Ministerie van LNV) besloten om het aantal zegenrechten terug te brengen tot maximaal 18. In 2014 heeft het Ministerie van LNV besloten om een aantal maatregelen te treffen om de schubvisbestanden, waaronder brasem, te verbeteren. De visserij met de zegen in de havens en de visserij met aangepaste aalfuiken in de maanden januari – mei werd verboden. De visserij met de zegen in open water werd met 95% gereduceerd tot het huidige niveau van 7 dagen per zegenrecht. De door demissionair minister Schouten aangekondigde nieuwe forse (71%) reductie tot een restant van 2 dagen per zegenrecht, betekent dat er slechts nog 1,5% resteert van het oorspronkelijke zegenrecht uit 2014;
- **Huidige omvang en afzet:** De zegenvisserij op brasem in het IJsselmeer en Markermeer wordt uitgevoerd door slechts vier vissersschepen. In totaal zijn er 18 zegenrechten (certificaten). Per zegenrecht mag er 7 dagen met een zegen worden gevist ofwel in totaal dus 126 dagen. Om enigszins rendabel te kunnen vissen worden zegenrechten onderling verhuurd en verkocht (consolidatie). Ongeveer 25% van de aangelande brasem wordt als consumptievis verkocht en 75% als levende pootvis voor uitzet in andere wateren (sportvisserij) in binnen- en buitenland. De aanlanding van brasem met de zegen in het IJsselmeer en Markermeer kent sinds 2015 een bestendige stijgende lijn (zie tabel). In 2019 is er

minder brasem aangeland o.a. door slechte weersomstandigheden.

Jaar	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Aanlanding (x1000kg)	27	22	88	100	78	201

- **Vangstadvies:** Wageningen Marine Research (WMR) heeft geadviseerd om geen brasem meer te onttrekken uit het IJsselmeer en Markermeer. Deze zogenaamde '0'-vangst is gebaseerd op een modelmatige benadering waarbij het uitgangspunt is dat het brasembestand in 2027 herstelt moet zijn en dat er geen sprake is van overbevissing. Van het brasembestand is maar beperkte wetenschappelijke informatie bekend (data limited stock) zodat door WMR een grote onzekerheidsmarge (100%) hanteert;
- **Beheersdoel brasem ontbreekt:** wanneer kunnen we tevreden zijn over de toestand van het brasembestand in het IJsselmeer en Markermeer? Op die vraag is nog GEEN antwoord. Het is niet bekend hoeveel brasem er momenteel in beide meren voorkomt. Ook is niet bekend hoeveel brasem er in potentie in beide meren kan voorkomen. Dat is nu juist onderwerp van onderzoek dat de komende jaren gaat plaatsvinden. Het ecosysteem van beide meren is voortdurend aan het veranderen onder invloed van onder andere klimaat en beleid;
- **Zwalkend beleid:** Om de hoeveelheid nutriënten in het oppervlaktewater te verminderen zijn de afgelopen decennia tal van maatregelen getroffen. De gevolgen daarvan zijn dat er minder voedingsstoffen in het water te vinden zijn, algen zijn afgenomen, het doorzicht sterk is toegenomen en daarmee ook de groei van waterplanten. De visstand volgt de veranderingen van dit beleid en bevindt zich op een lager niveau dan in de Jaren '80 van de vorige eeuw. Voor brasem komt daar nog bij dat de overheid tot 2014, in het kader van schoner water, juist heeft gestimuleerd om deze vissoort uit de binnenwateren en het IJsselmeergebied te verwijderen. Brasem is een bodemwoeler en zorgt ervoor dat nutriënten uit de bodem in het oppervlaktewater terecht komen wat weer leidt tot 'troebel' water. Vanaf 2014 besluit de overheid om de brasem op te nemen als één van de vier schubvissoorten waarvoor herstel nodig is;
- **Politieke steun:** in de Tweede Kamer is een meerderheid ervoor om geen generieke reductie van vangstrechten voor schubvis door te voeren zolang het genoemde visstandonderzoek nog loopt en bestandsschattingen nog herzien moeten worden, en ruimte te geven voor zegenvisserij op het Markermeer in combinatie met onderzoek op het IJsselmeer ¹.
- **Aanbod van de vissers:** de zegenvissers, verenigd in de PO IJsselmeer, hebben besloten om hun lot niet af te wachten. In oktober 2020 heeft de PO IJsselmeer een alternatief visplan aan minister Schouten aangeboden. Dat plan is afgewezen. Vervolgens is in maart 2021 een nieuw voorstel in de vorm van een visplan aan het Ministerie van LNV aangeboden. Ook dat

¹ Motie Bisschop, kamerstuk 33450 d.d. 8.12.2020.

voorstel is door het Ministerie afgewezen.

Overwegingen (voorstel)

- **Einde zegenbedrijf:** het behoeft geen betoog dat met een restant van slechts 1,5% van de oorspronkelijke visserij-inspanning het voor de zegenvissers op het IJsselmeer en Markermeer, een rendabele visserij niet meer mogelijk is. De 4 visserijbedrijven die nu nog een boterham kunnen verdienen met de zegenvisserij kunnen dat na 1 juli 2021 niet meer. Ze voelen zich niet serieus genomen door de overheid die hun voorstellen keer-op-keer afwijst. De vissers hebben geen perspectief meer als het besluit van demissionair minister Schouten wordt uitgevoerd. Hun hoop is nu gevestigd op de politiek om dit te voorkomen;
- **Verbeteren brasemstand:** de vissers zijn het eens dat de brasemstand moet verbeteren. Het is in hun eigen belang, immers leven ze van de brasemvangst. De markt die ze in de loop van de tijd hebben opgebouwd willen ze niet verliezen. De vissers zien de vangsten ieder jaar toenemen wat een bewijs is dat het steeds beter gaat met de brasemstand. De rigoureuze beperkingen uit het verleden beginnen hun vruchten af te werpen. Het is belangrijk dat ook het onderzoek naar brasem tot deze conclusie komt en daarom willen de vissers graag samenwerken met onderzoekers de komende jaren;
- **Verbeteren onderzoek:** demissionair minister Schouten heeft aangekondigd dat het onderzoek naar brasem wordt uitgebreid. Naast het traditionele boomkoronderzoek zal er vanaf dit jaar ook met de Atoomkuil en met de zegen worden bemonsterd. Op die manier ontstaat er binnen 3 jaar een completer beeld van de toestand van het brasembestand in IJsselmeer en Markermeer. In de nabije toekomst (2-3 jaar) kan er dan op basis van dit completere beeld doelgericht visserijbeleid worden gemaakt voor brasem;
- **Wenkend alternatief:** de PO IJsselmeer heeft afgelopen maart een alternatief Visplan ingediend bij het Ministerie van LNV² voor de komende 3 jaren. Voorwaarden: Vissers vissen vrijwillig maximaal 5 dagen per zegenrecht commercieel op het Markermeer/IJmeer en niet langer op het IJsselmeer. Vissers nemen vrijwillig en tegen vergoeding minstens de komende 3 jaar deel aan onderzoek op beide meren. De vissers melden iedere dag hun vangst- en inspanningsgegevens aan de PO IJsselmeer zodat die kan toezien op de naleving. Vissers die zich daar niet aan houden worden gesanctioneerd. Na het laatste seizoen (1 november 2023 tot en met 15 maart 2024) wordt teruggekeerd naar de situatie van het bestaand gebruik (visseizoen 1 november 2020 tot en met 15 maart 2021), namelijk 7 dagen per zegenrecht (certificaat).
- Kortom: vissers zijn bereid, in het belang van het brasembestand, om 2/3

² Visplan zegenvisserij op brasem in het IJsselmeer en Markermeer/IJmeer, PO IJsselmeer, 1 maart 2021.

van het viswater (IJsselmeer) in te leveren en nog eens 28% van hun visserij-inspanning in het Markermeer/IJmeer. Ook zijn ze bereid om mee te werken aan onderzoek naar de toestand van het brasembestand. De verwachting is dat het brasembestand ook met dit alternatief, weliswaar minder snel, zich prima kan herstellen, terwijl het zegenbedrijf in stand blijft. Een win-win oplossing dus.

Conclusies

Het besluit van demissionair minister Schouten om de zegenvisserij tot slechts 1,5% te reduceren betekent het eind van het zegenbedrijf op het IJsselmeer en Markermeer. Dat is niet alleen onwenselijk, het ook niet nodig, want het visplan van de vissers is een beter alternatief. Aan u wordt gevraagd om demissionair minister Schouten te verzoeken om haar besluit te herzien en de vissers per 1 juli 2021 minimaal 5 dagen per zegenrecht te vergunnen.